

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 160/08-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Ing. P. K., Z., a A. K., S., obaja zastúpení advokátom Mgr. M. P., M., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/53/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 135/2005), za účasti Okresného súdu Námestovo, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. P. K. a A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/53/2008

(pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 135/2005) porušené bolo.

2. Okresnému súdu Námestovo prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/53/2008 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. P. K. a A. K. priznáva finančné zadosťučinenie každému v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré im je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Námestovo je povinný nahradiť Ing. P. K. a A. K. trovy právneho zastúpenia v sume 10 924 Sk (slovom desaťtisícdeväťstodvadsaťštyri slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu Mgr. M. P., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 160/08 zo 6. mája 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. P. K. a A. K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej aj „okresný súd“ alebo „nadobúdajúci súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/53/2008 [pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín (ďalej aj „odovzdávajúci súd“) pod sp. zn. 7 C 135/2005] (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli:

„Návrhom zo dňa 31. 5. 2005, doručenom na KS Žilina dňa 13. 6. 2005, postúpenom na Okresný súd Dolný Kubín dňa 6. 7. 2005 pod spisovou značkou 7 C 135/2005 sa žalobcovia:

1) Ing. P. K., Z., občan SR

2) A. K., S., občan SR

v zastúpení JUDr. R. L., advokátom, B.

domáhali zrušenia a likvidácie pozemkového spoločenstva - Urbárski spolumajitelia, pozemkové spoločenstvo Z., ako aj vydania predbežného opatrenia s uložením povinnosti zdržať sa konkrétnym osobám vykonávať právne úkony v mene nelegitímneho vedeniu Urbárskych spolumajiteľov, pozemkové spoločenstvo Z.

Sťažovatelia sú spoluvlastníci pozemkov v k. ú. Zábiedovo, ktoré neodborne a nelegitímne spravuje doterajšie vedenie žalovaného pozemkového spoločenstva. Sťažovatelia majú záujem aby na ich pozemkoch bolo vykonávané riadne hospodárenie a náležité bol zveľaďovaný ich spoločný majetok.

Na základe žiadosti sťažovateľov 1, 2 prebehlo dňa 18. 4. 2006 na Okresnom súde v Dolnom Kubíne prvé a posledné pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené a k dnešnému dňu stále od uvedeného dátumu trvajú prieťahy v konaní.

Na základe listu sťažovateľov, 1, 2 zo dňa 3. 12. 2007 predseda Okresného súdu v Dolnom Kubíne JUDr. M. K. dňa 11. 12. 2007 potvrdila opodstatnenosť sťažnosti, lebo od 19. 4. 2006 do 30. 11. 2007 nebol v spise urobený žiadny úkon a uviedla, že vec má byť presunutá na novozriadený Okresný súd Námestovo, kde sa bude sledovať plynulosť konania.

V súčasnosti je spis č. 7 C 135/2005 z Okresného súdu Dolný Kubín prevedený na novozaložený Okresný súd Námestovo pod spisovou značkou č. 3 C/53/2008.“

Kedže napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené ani napriek sťažnosti sťažovateľov na prieťahy v konaní z 28. novembra 2007 adresovanej predsedníčke Okresného súdu Dolný Kubín, domáhajú sa, aby ústavný súd rozhodol, že postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/53/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 135/2005) bolo porušené ich základné právo

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej sa domáhajú, aby ústavný súd prikázal Okresnému súdu Námestovo konať v ich právnej veci bez zbytočných prietáhov a aby im priznal finančné zadosťučinenie každému v sume 50 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 4521/08 doručeným ústavnému súdu 2. júna 2008, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Žaloba Ing. P. K. a A. K. proti odporcovi Združenie vlastníkov lesa, pozemkové spoločenstvo Z. o zrušenie pozemkového spoločenstva a jeho likvidáciu spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia bola podaná na Krajský súd v Žiline dňa 13. 6. 2005, pričom krajský súd postúpil vec Okresnému súdu v Dolnom Kubíne dňa 6. 7. 2005 a vec bola pridelená na konanie a rozhodnutie zákonnému sudcovi JUDr. R. P. Uznesením zo dňa 13. 7. 2005 bolo vydané uznesenie, ktorým bol zamietnutý návrh žalobcov na vydanie predbežného opatrenia a zároveň bol dňa 8. 5. 2005 doručený odporcovi návrh na vyjadrenie k návrhu spolu s výzvou na predloženie dokladov. Podaním doručeným súdu dňa 15. 8. 2008 sa odporca vyjadril k návrhu a predložil žiadané doklady. Dňa 5. 4. 2006 zákonný sudca vytýčil vo veci pojednávanie na deň 18. 4. 2006. Pojednávanie bolo odročené za účelom zabezpečenia navrhnutých dôkazov. Dňa 19. 4. 2006 súd vyžiadal zmluvu o založení Združenia vlastníkov lesa Z. aj s pripojenými dokladmi k návrhu na jeho registráciu od Obvodného lesného úradu Dolný Kubín, ktorý žiadané doklady doručil súdu dňa 24. 4. 2006. Od uvedeného dňa nebol vo veci urobený žiaden úkon, čo zákonný sudca odôvodnil tým, že spis bol pripojený k trestnému spisu a až v októbri 2007 bol z tohto spisu vylúčený.

Vo veci bola dňa 3. 12. 2007 podaná na Okresný súd Dolný Kubín sťažnosť na prietahy v konaní, kde predsedníčka okresného súdu konštatovala, že sťažnosť je opodstatnená, nakoľko za obdobie 19 mesiacov, t. j. od 19. 4. 2006 do 30. 11. 2007 nebol urobený žiaden úkon.

V súvislosti s prechodom súdnictva bola vec od 1. 1. 2008 odstúpená na novovzniknutý Okresný súd Námestovo a vec bola dňa 23. 1. 2008 pridelená

na prejednanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi JUDr. M. K., ktorá po naštudovaní spisu vytýčila termín pojednávania na deň 28. 4. 2008, na ktorom boli vykonané ďalšie dôkazy opätovným výsluchom účastníkov konania a pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o procesnom návrhu účastníkov konania. Zákonná sudkyňa dňa 1. 5. 2008 nastúpila na PN. Vec bude pridelená na konanie inému sudcovi z dôvodu, že zákonná sudkyňa nastupuje na materskú dovolenku.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 22. mája 2008, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci (1), správanie účastníka (2), a postup súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada

aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 86/08). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľov na zrušenie pozemkového spoločenstva a na jeho likvidáciu. Podľa názoru ústavného súdu uvedené konanie netvorí bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a možno pripustiť určitý stupeň právnej aj skutkovej zložitosti sporu, avšak na druhej strane touto okolnosťou nemožno ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania a najmä obdobia úplnej nečinnosti uvedené a vyhodnotené na inom mieste tohto rozhodnutia. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej ani prípadná zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce alebo inými nedostatkami v činnosti súdu vrátane jeho nečinnosti (mutatis mutandis I. ÚS 47/96). Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajšia dĺžka konania, ako aj stav, v akom sa vec v čase podania sťažnosti ústavnému súdu nachádza, nie sú zapríčinené osobitnou právnou alebo faktickou zložitnosťou veci, ale skutočnosťami, ktoré sa týkajú samotného postupu okresného súdu.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 2. júna 2008 na vecnú ani právnú zložitosť, ktorá by mala vplyv na predĺženie napadnutého konania, nepoukázala.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľom v súvislosti s prieťahmi alebo spomalením priebehu napadnutého konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd skúmal, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje na to, že podľa príslušných ustanovení zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, s účinnosťou od 1. januára 2008 prešiel výkon súdnictva v danej veci z Okresného súdu Dolný Kubín (odovzdávajúci súd) na Okresný súd Námestovo (nadobúdajúci súd).

Neoddeliteľnou súčasťou prechodu súdnictva v danej veci je aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní, a preto treba v tomto zmysle hodnotiť napadnuté konanie ako celok bez ohľadu na to, že v jeho priebehu až dosiaľ, ak neberieme do úvahy krátke obdobie necelého mesiaca po podaní návrhu (13. jún 2006) vecne nepríslušnému Krajskému súdu v Žiline, vo veci konali odovzdávajúci súd a od 1. januára 2008 nadobúdajúci súd.

V doterajšom priebehu napadnutého konania ústavný súd zistil tieto obdobia úplnej nečinnosti:

- od 15. augusta 2005 (Okresnému súdu Dolný Kubín bolo doručené vyjadrenie odporcu spolu s vyžiadanými dokladmi) do 7. apríla 2006 (Okresný súd Dolný Kubín nariadil termín pojednávania na 18. apríl 2006 a

- od 24. apríla 2006 (Okresnému súdu Dolný Kubín bol predložený vyžiadaný dokument) do 31. decembra 2007 (vec bola postúpená v súvislosti s reorganizáciou súdnictva okresnému súdu).

Celková doba nečinnosti v doterajšom priebehu napadnutého konania presahuje dva roky. Existenciu prieťahov v konaní uznala aj predsedníčka Okresného súdu Dolný Kubín v odpovedi z 11. decembra 2007 na sťažnosť sťažovateľov. Na túto odpoveď poukázala aj predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 2. júna 2008 s tým, že konanie vo veci bude sledovať v pravidelných trojmesačných intervaloch.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom vo veci konajúceho Okresného súdu Námestovo a Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C/53/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. 7 C 135/2005) došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú s'ťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovatelia v s'ťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia každému v sume 50 000 Sk. Poukázali najmä na to, že napriek tomu, že využili všetky zákonné možnosti a doložili do spisu všetky písomnosti, nebolo konanie dosiaľ právoplatne skončené, v dôsledku čoho dochádza k značným škodám na ich majetku.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, právnu i faktickú zložitosť veci, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 30 000 Sk každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom Mgr. M. P. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky znížiť o 20 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008

predstavuje spolu s režijným paušálom sumu 5 462 Sk a trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľov v konaní boli priznané v celkovej sume 10 924 Sk.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008